

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 12/2016-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. januára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného [REDACTED], konajúcou prostredníctvom advokátky [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18 Co 28/2014 zo 16. februára 2015 v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Prešove sp. zn. 13 C 9/2009 zo 4. novembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2015 doručená sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18 Co 28/2014 zo 16. februára 2015 (ďalej len „krajský súd“ a „uznesenie krajského súdu“) v spojení s rozsudkom Okresného súdu v Prešove sp. zn. 13 C 9/2009 zo 4. novembra 2013 (ďalej len „okresný súd“ a „rozsudok okresného súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a pripojených príloh vyplynulo, že sťažovateľ sa ako žalobca pôvodne domáhal od žalovaného [REDAKOVANÉ], náhrady škody, pričom neskôr bola právoplatným uznesením okresného súdu pripustená zmena návrhu, v zmysle ktorej sa žalobca domáhal úpravy pomerov k neoprávnenej stavbe (potrubie kanalizácie) zriadenej žalovaným na pozemku, ktorého je podielovým spoluvlastníkom. V zmysle uznesenia o pripustení zmeny návrhu sťažovateľ ako žalobca požadoval, aby súd prikázal jeho spoluvlastnícky podiel na predmetných pozemkoch do vlastníctva žalovaného za náhradu v sume 143 905,79 € alebo aby zaviazal žalovaného odstrániť stavbu na vlastné náklady a uviesť parcely znehodnotenú výstavbou do pôvodného stavu vrátane navezenia ornice bez kameňov.

3. Okresný súd pôvodne rozsudkom z 22. februára 2010 žalobu zamietol, tento rozsudok však bol zrušený uznesením krajského súdu (nenapadnutým sťažnosťou), ktorý vyslovil právny názor, že ide o stavbu neoprávnenú a je potrebné postupovať podľa § 135c

Občianskeho zákonníka. Po vykonaní dokazovania následne okresný súd posúdil kanalizáciu zriadenú žalovaným čiastočne na pozemkoch v spoluvlastníctve sťažovateľa ako neoprávnenú stavbu, keďže nebolo zriadené vecné bremeno, a preto žalovaný nemal právo porušovať vlastnícke právo sťažovateľa a začať výstavbu kanalizácie. Rozsudkom okresného súdu napadnutým touto sťažnosťou bol žalovaný zaviazaný odstrániť potrubie kanalizácie, ako aj 6 šácht umiestnených na pozemkoch v spoluvlastníctve sťažovateľa do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Na odvolanie sťažovateľa, ako aj žalovaného krajský súd uznesením napadnutým touto sťažnosťou rozsudok okresného súdu zrušil (okrem výroku o trovách konania) a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľ v sťažnosti predkladá ústavnému súdu rozsiahlu polemiku s právnymi závermi okresného súdu, ako aj krajského súdu, pričom v zásade zotrváva na svojej argumentácii, ktorú prezentoval v konaní pred všeobecnými súdmi. Jadro ústavnoprávnej argumentácie sťažovateľ formuloval v troch rovinách:

„(i) Sťažovateľ má za to, že došlo k zásahu/porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie arbitrárnym postupom a napadnutým uznesením krajského súdu... Sťažovateľ poškodený neoprávnenou výstavbou sa podaním žaloby snažil domôcť rozhodnutia, ktoré by zabezpečovalo navrátenie dotknutých pozemkov poškodených výstavbou do pôvodného stavu a náhrady škody, ktorá mu vznikla... Sťažovateľ má za to, že nie je ústavne udržateľné, aby formalistickým prístupom všeobecných súdov bol reálne zbavený svojich práv...

Sťažovateľ má za to, že ako žalobca je nositeľom hmotného práva a z dispozičného princípu vyplýva, že žalobca vymedzuje v žalobnom návrhu predmet konania po skutkovej ako aj právnej stránke, a týmto vymedzením je súd viazaný... Žiadna výnimka sa na uvedený prípad nedá aplikovať, a preto je sťažovateľ názoru, že je oprávnený žiadať o usporiadanie pomerov podľa § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka, navrátenie pozemkov do pôvodného stavu a náhradu škody...

Krajský súd sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia vôbec nevysporiadal s podstatnými argumentmi sťažovateľa uvedenými v odvolaní proti rozsudku ani ústavne

konformným spôsobom neodôvodnil, prečo sa nestotožňuje s usporiadaním pomerov podľa § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka...

(ii) Sťažovateľ má za to, že došlo k zásahu do jeho základného práva vlastniť majetok a práva na ochranu majetku tým, že krajský súd priznal právnu ochranu žalovanému, a to na úkor ochrany vlastníckeho práva sťažovateľa, čím popiera základné princípy uvedené vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, a je v hrubom rozpore so znením, zmyslom a účelom úpravy v ústave a Občianskom zákonníku. ...

Krajský súd napadnutým uznesením zmaril legitímne majetkové očakávania sťažovateľa tým, že mu neposkytol právnu ochranu a zásadným spôsobom vniesol neistotu do prebiehajúceho konania, a pokiaľ by prvostupňový súd pokračoval v rozhodovaní podľa rozhodnutia krajského súdu, hrozí, že bude pokračovať v poškodzovaní sťažovateľa a nerešpektovaní jeho práv, ktoré mu garantuje ústava.

(iii) Sťažovateľ má ďalej za to, že došlo k zásahu do jeho základného práva na rovnosť účastníkov v konaní, pretože napadnutým uznesením, ktorému predchádzal nezákonný postup prvostupňového súdu bol sťažovateľ opakovane a bezdôvodne znevýhodnený a vylúčený z uplatňovania svojich práv vlastníka a účastníka konania... Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorý poukazuje na to, že reálne nemá záujem poskytnúť ochranu sťažovateľovi, ale protiprávne konajúcemu vlastníkovi stavby...“

5. V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ podrobne poukazuje na priebeh a predmet konania pred všeobecnými súdmi, hodnotí vykonané dôkazy a predkladá vlastné posúdenie veci, ktoré si podľa jeho názoru mali ako zákonné a spravodlivé osvojiť aj okresný súd a krajský súd. Súčasne poukazuje aj na to, že neefektívne konanie, keď vec bola opakovane vrátená krajským súdom na ďalšie konanie, neprispieva k bezpriet'ahovému konaniu a malo by byť posúdené ako neodôvodnené priet'ahy v konaní. V princípe možno celú sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa zhrnúť tak, že za jediné spravodlivé, zákonné, a tým aj ústavne konformné riešenie považuje usporiadanie pomerov medzi ním a žalovaným podľa § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka.

6. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, právo

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, právo na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu a základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy uznesením krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu boli porušené. Zároveň žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie, prikázal mu ďalej konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 € a náhradu trov konania. Napokon žiadal, aby ústavný súd vydal dočasné opatrenie o odložení vykonateľnosti rozsudku krajského súdu.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Obdobné právo zaručuje čl. 36 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Z ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany

ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. V čl. 127 ods. 1 ústavy už spomenutý princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať jeho sťažnosťou iba vtedy, ak sa nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

11. Ústavný súd, pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv rozsudkom okresného súdu, v zmysle uvedeného princípu subsidiarity nemal právomoc preskúmať konanie a rozsudok okresného súdu, pretože právomoc rozhodnúť o ochrane práv sťažovateľa, ktoré ním mohli byť porušené, mal v rámci riadneho inštančného postupu krajský súd na základe podaného odvolania. Preto bola sťažnosť v tejto časti odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a rozhodnutie.

12. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv uznesením krajského súdu, ústavný súd zo sťažnosti a z jej príloh zistil, že napadnuté uznesenie krajského súdu má charakter zrušujúceho rozhodnutia, ktorým bola vec zároveň vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Ústavný súd však z hľadiska uplatňovania princípu subsidiarity predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by totiž znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých

rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). Sťažnosť ústavnému súdu teda možno podať len vtedy, keď boli pred jej podaním vyčerpané všetky prostriedky, ktoré zákon na ochranu práv poskytuje. Takým prostriedkom sa podľa § 53 zákona o ústavnom súde rozumie riadny opravný prostriedok, mimoriadny opravný prostriedok, výmúč návrh na obnovu konania a iný právny prostriedok, ktoré sťažovateľovi zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd poskytuje. Ústavný súd tak pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) je „výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 195/2010). Aj keď je napadnuté uznesenie krajského súdu z formálneho hľadiska právoplatným rozhodnutím, nejde však o rozhodnutie, ktorým by konanie skončilo, ale rozhodnutie, ktorým bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Konanie v právnej veci sťažovateľa sa tak napadnutým rozhodnutím ešte meritórne neskončilo. Sťažovateľ tak bude mať naďalej možnosť uplatniť si svoje práva v súdnom konaní medzi ním a žalovaným, ktoré ďalej prebieha.

14. Inými slovami, v danom prípade je ústavná sťažnosť nedôvodná, resp. predčasná, pretože smeruje proti zrušujúcemu rozhodnutiu krajského súdu, ktoré treba považovať za procesné rozhodnutie nemajúce charakter rozhodnutia „konečného“. Až po ukončení konania a vydaní rozhodnutia krajským súdom vo veci samej (ako aj po prípadnom využití možnosti podať mimoriadny opravný prostriedok) bude mať sťažovateľ možnosť uplatniť ochranu svojich práv podaním sťažnosti ústavnému súdu (m. m. II. ÚS 666/2013, I. ÚS 35/2012, I. ÚS 249/2013). Na základe uvedených skutočností ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože v danom štádiu súdneho konania nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci (po zrušení veci odvolacím súdom bude o nej ďalej konať okresný súd).

III.

15. Reagujúc na podstatné sťažnostné námietky sťažovateľa však ústavný súd považuje za potrebné uviesť aj ďalšie skutočnosti. Zotrvávajúc na judikatúre uvedenej v bodoch 10 až 12 odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd pripomína, že v tomto smere sa v jeho rozhodovacej činnosti vyskytli aj prípady hodné odlišného prístupu. V istých prípadoch by totiž nebola účinnou ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických a právnických osôb ústavným súdom, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť prv, ako skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím, navyše, nevyhnutne akceptujúcim rigoróznym právnym názorom vysloveným odvolacím súdom v jeho rozhodnutí postihnutom vadou spočívajúcou v porušení ústavnoprocených práv účastníkov takéhoto konania. Tieto závery formulované ústavným súdom (napr. III. ÚS 46/2013) si pri rozhodovaní o predloženej sťažnosti vyžadujú, aby ústavný súd preskúmal, či právny názor vyslovený krajským súdom v napadnutom uznesení kladie v celej jeho šírke na ďalšie rozhodovanie o sťažovateľovej civilnej žalobe záväznú požiadavku vedúcu k porušeniu označených práv sťažovateľa, ktoré by pri prípadnom neskoršom ústavno-súdnom prieskume meritórneho rozhodnutia už neboli odstrániteľné. Okrem toho však i samotné napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie vo veci samej právoplatne nekončí, musí spĺňať požiadavky plynúce z viacerých čiastkových aspektov základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne

konanie. Aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa prvostupňové rozhodnutie zrušuje a vec sa vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, musí napríklad dosahovať takú kvalitu odôvodnenia, aká naň z čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru plynie, jeho enunciát musí mať potrebný právny základ v ustanoveniach procesného práva, ako aj náležitú oporu v odôvodnení a pod. Nerešpektovanie ako príklad menovaných požiadaviek by pri neskoršom ústavno-súdnom prieskume meritórnych rozhodnutí všeobecných súdov vo veci samej už nebolo napravitel'né.

16. V záujme reálnej ochrany ústavnosti sa preto ústavný súd oboznámil aj s dôvodmi zrušujúceho uznesenia krajského súdu, ktorý v podstatnom uviedol:

„Aj keď stavba bola povolená, treba ju považovať za neoprávnenú stavbu z dôvodu, že jej realizáciou došlo k nezákonnému obmedzeniu vlastníckeho práva žalobcu a usporiadať pomery k tejto stavbe na cudzom pozemku je možné iba postupom podľa § 135c Občianskeho zákonníka.

Podľa § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka ak niekto zriadi stavbu na cudzom pozemku, hoci na to nemá právo, môže súd na návrh vlastníka pozemku rozhodnúť, že stavbu treba odstrániť na náklady toho, kto stavbu zriadil (ďalej len vlastník stavby).

Podľa § 135c ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by odstránenie stavby nebolo účelné, prikáže ju súd za náhradu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, pokiaľ s tým vlastník pozemku súhlasí.

Podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka súd môže usporiadať pomery medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby aj inak, najmä tiež zriadiť za náhradu vecné bremeno, ktoré je nevyhnutné na výkon vlastníckeho práva k stavbe.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že súd má právo voľnou úvahou posúdiť, ktoré z týchto riešení je najvhodnejšie a najúčelnejšie. Z odôvodnenia rozhodnutia však musí byť zrejmé, ktoré skutočnosti považoval za rozhodujúce pre samotné rozhodnutie najvhodnejšieho a najúčelnejšieho usporiadania pomerov k neoprávnenej stavbe na cudzom pozemku.

Odvolací súd v zrušujúcom uznesení uložil súdu prvého stupňa usporiadať pomery medzi vlastníkom stavby a vlastníkom pozemku čo najúčelnejšie a zvoliť najvhodnejšie riešenie. Návrhmi účastníkov pritom nebol súd prvého stupňa viazaný. Súd prvého stupňa

zvolil postup podľa § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka a nariadil odstránenie stavby, pričom vo výroku neuviedol na čie náklady sa má odstránenie stavby vykonať, neodôvodnil, prečo toto riešenie považoval za najúčelnejšie, a na základe akých skutočností.

Účelnosť odstránenia stavby je potrebné hodnotiť vždy objektívne a s prihliadnutím na všetky okolnosti a povahu každého jednotlivého prípadu. V rámci voľnej úvahy musí súd prihliadať hlavne na povahu a rozsah hospodárskej straty, ktorá by odstránením stavby vznikla, k tomu, na aký účel bola stavba zriadená, aký je jej charakter, aký je rozsah zastavaného pozemku, prípadne pozemku nevyhnutného na riadne užívanie neoprávnenej stavby, za akých okolností bola stavba zriadená.

Bezpochyby bolo potrebné zohľadniť skutočnosť, že sa jedná o vodnú stavbu – verejnú kanalizáciu... taktiež bolo potrebné skúmať aká hospodárska strata by odstránením stavby vznikla ako aj verejný záujem na jej zachovaní s ohľadom na skutočnosť, že zabezpečuje kanalizáciu pre viac ako 50 rodinných domov. Súd prvého stupňa nevyhodnotil ani namietanú skutočnosť žalovaným o rozsahu záberu dotknutých pozemkov. V tomto smere je potrebné poukázať na rozsudok NS SR 2 Cdo 242/2006, z ktorého vyplýva, že sankciu v podobe odstránenia neoprávnenej stavby na náklady stavebníka je možné nariadiť iba za predpokladu, že odstránenie je účelné. Ak súd dospeje k záveru, že podmienky na odstránenie stavby nie sú splnené, môže usporiadať pomery podľa § 135c ods. 2 Občianskeho zákonníka a prikázať stavbu za náhradu do vlastníctva vlastníkovi pozemku. Ak však zistí, že so zreteľom na okolnosti prípadu bude spravodlivé a v súlade s dobrými mravmi, aby vlastníctvo stavby ostalo nedotknuté, zriadi na výkon vlastníckeho práva k stavbe vecné bremeno (§ 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka). Súčasne rozhodne o náhrade patriacej vlastníkovi pozemku. Súd prvého stupňa v týchto intenciách nepostupoval a nedostatočne zvažil všetky podstatné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali odstránenie stavby a ostatnými spôsobmi usporiadania pomerov k stavbe na cudzom pozemku sa vôbec nezaoberal a nevyhodnotil ich, z akého dôvodu nie sú vhodné či účelné...

V ďalšom bude úlohou súdu prvého stupňa opätovne vyhodnotiť jednotlivé zistenia tak, ako vyplývajú zo spisu, vysporiadať sa so všetkými okolnosťami podstatnými pre rozhodnutie a zvoliť najvhodnejší a najúčelnejší spôsob usporiadania pomerov vlastníka stavby a vlastníka pozemku v zmysle § 135c ods. 1 – 3 Občianskeho zákonníka a zvolený spôsob aj náležite odôvodniť.

Pokiaľ by však zvolil riešenie podľa ods. 2 alebo 3, musí sa vysporiadať aj s okruhom účastníkov konania podľa § 91 ods. 2 O. s. p., keďže v oboch týchto prípadoch musí byť účastníkom konania ja druhá podielová spoluvlastníčka pozemkov, pretože sa bude konať aj o jej právach a povinnostiach a v takomto prípade ide o nerozlučné spoločenstvo.“

17. Z takto formulovaného právneho záveru krajského súdu však nemožno vyvodit', že by krajský súd dal okresnému súdu striktný a zväzujúci návod na ďalší postup v konaní, ani to, aby mu uložil usporiadať pomery vlastníka stavby a vlastníka pozemku niektorým konkrétnym spôsobom. Krajský súd najskôr identifikoval vady rozsudku okresného súdu, následne vymedzil možné spôsoby usporiadania pomerov vlastníka stavby a vlastníka pozemku podľa § 135c ods. 1, 2 alebo 3 Občianskeho zákonníka, a napokon uložil okresnému súdu zvoliť najvhodnejší a najúčelnejší spôsob usporiadania, a tento riadne a preskúmateľne odôvodniť. Napadnuté uznesenie krajského súdu teda nekladie na ďalšie rozhodovanie okresného súdu o sťažovateľovej civilnej žalobe také záväzné požiadavky, ktoré by viedli k porušeniu označených práv sťažovateľa a ktoré by pri prípadnom neskoršom ústavno-súdnom prieskume meritórneho rozhodnutia už neboli odstrániteľné. Preto neboli ústavným súdom zistené predpoklady pre ústavno-súdnu korekciu zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu ako odvolacieho súdu.

18. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (návrh na zrušenie uznesenia krajského súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie, príkaz krajskému súdu ďalej konať bez zbytočných priesťahov, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, náhrada trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo rozhodovanie o odložení vykonateľnosti rozsudku krajského súdu bezpredmetné, a preto o ňom ústavný súd nerozhodoval. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že príkaz krajskému súdu ďalej konať bez zbytočných priesťahov neprichádzal do úvahy z dôvodov, že (i) sťažovateľ v petite sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný, nenamietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov, resp. v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého vyslovenie je predpokladom na vyslovenie

príkazu ďalej konať bez zbytočných prietáhov, a zároveň z dôvodu, že (ii) v čase podania sťažnosti ústavnému súdu krajský súd vo veci sťažovateľa nekonal a nerozhodoval, pretože vec sa nachádzala na okresnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2016